

πόλει ἀντίστασιν, ἔστειλαν εἰς Σπάρτην καὶ ἐξήτησαν παρὰ τοῦ Λυσάνδρου φρουράν, ὑπὸ ἀρμοστήν λακεδαιμόνιον, ὑποσχόμενοι νὰ ἀναλάβωσιν αὐτοὶ τὴν συντήρησιν τῆς ἐπικουρίας ταύτης. Ἐλθόντος δὲ τοῦ ἀρμοστοῦ Καλλιβίου μετὰ τῆς φρουρᾶς καὶ καταλαβόντος τὴν ἀκρόπολιν, ἐπεχείρησαν ἤδη σφαγὴν τῶν δημοκρατικῶν ἀνηλεῆ, δημεύοντες τὴν περιουσίαν ὅλων ὅσοι διὰ τῆς φυγῆς ἐπετύγχανον νὰ σώσωσι τὴν ζωὴν, ὅπως ἔπραξεν ὁ Θρασύβουλος καὶ ἄλλοι καὶ πρὸς τούτοις καταδικάζοντες τοὺς τοιοῦτους εἰς ἔξορίαν, ὅτε καὶ κατὰ τοῦ Ἀκλιβιάδου ἐξέδωκαν ἔξορίας ψήφισμα. Οὐδὲ ἠρκέσθησαν εἰς μόνους τοὺς ἐπιφανεῖς δημοκρατικούς, ἀλλ' ἐπέβαλον ἤδη χεῖρα ἐπὶ πάντας τοὺς ἐπὶ φρονήματι καὶ πλούτῳ καὶ ἀξιώματι διακεκριμένους ἄνδρας πάσης πολιτικῆς μερίδος, μὴ ἔξαιρουμένων μηδὲ πολλῶν ὀλιγαρχικῶν· διότι κατήντησαν νὰ θανατώσωσι καὶ αὐτὸν τὸν ἀδελφὸν τοῦ Νικίου Εὐκράτην καὶ αὐτὸν τὸν υἱὸν τοῦ Νικίου Νικήρατον, ὅστις οὐ μόνον τὴν μεγάλην τοῦ πατρὸς περιουσίαν εἶχε κληρονομήσει, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐγνωσμένην πρὸς τὴν δημοκρατικὴν πολιτείαν δυσμένειαν (1).

Ἐν τούτοις ὡς πρὸς τοὺς πολλοὺς τούτους φόνους δὲν ἦσαν σύμφωνοι ὅλοι οἱ τριάκοντα. Ὁ Θηραμένης, εἰς ὧν τῶν τριάκοντα, ἐνόμιζεν ἔξ ἀρχῆς ὅτι ἦρκει ἡ καταδίκη τῶν πονηροτέρων δημοκρατικῶν, ὅτι δι' αὐτῆς ἐξησφαλίσθη ἡ ὀλιγαρχικὴ κυβέρνησις καὶ ὅτι πλειότερα αἵματος χύσις ἀπέβαινε μᾶλλον ἐπικίνδυνος, καθὸ ταράττουσα τὰ πνεύματα, αὐξάνουσα τῶν ἀριθμῶν τῶν πολεμίων καὶ ἀποξενούσα φίλους καὶ οὐδετέρους. Ταῦτα δὲ ἐπρέσβευον καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν τριάκοντα καὶ τῶν νέων βουλευτῶν οἱ μετριοπαθέστεροι. Ἄλλα ὅμως ἐφρόνει ὁ βιαιότερος Κριτίας, ὅστις εἰς ὧν ὁμοίως τῶν τριάκοντα, παρέσυρεν, ὡς συνήθως συμβαίνει, διὰ τοῦ θράσους αὐτοῦ τοὺς δειλοτέρους τῶν νέων κυβερνητῶν. Ὁ Κριτίας ἀνῆκεν εἰς τὰ πρῶτα τῆς πόλεως γένη, ἦτο πλουσιώτατος καὶ εἶχεν ἑξαιρετον παιδείαν καὶ εὐφυΐαν· ἀλλ' οἰστρηλατούμενος ὑπὸ ἀχαλινώτου φιλαρχίας περιῆλθεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι καὶ φόνος καὶ ληστεία καὶ πᾶν ἄλλο ἀνοσιούργημα εἶναι θεμιτὰ τοῦ πολιτικοῦ βίου ὄργανα. Ὅτε ὁ Θηραμένης, βλέπων πολλοὺς θανατουμένους, ὄχι διότι ἐκακοποίησαν κατὰ τι τοὺς καλοὺς ἀγαθοὺς, ἀλλὰ μόνον διότι ἐτιμήθησάν ποτε ὑπὸ τοῦ δήμου, παρετήρει πρὸς τὸν Κριτίαν ὅτι τὸ τοιοῦτο δὲν ἦτο εὐλόγον, «ἐπεὶ καὶ ἐγὼ,» προσθέτων «καὶ σὺ πολλὰ δὴ τοῦ ἀρέσκειν ἔνεκα τῇ πόλει καὶ εἵπομεν καὶ ἐπράξαμεν·» ὁ Κριτίας ἀντέλεγε, μετὰ τῆς ἀναιδοῦς εἰλικρινείας ἣν ἔχει πολλάκις ἡ φιλαρχία, «ὅτι θέλων νὰ ἄρξῃ ὀφείλει νὰ ποιήσῃ ἐκποδῶν πάντα ὅστις εἶναι ἱκανὸς νὰ παρεμβάλλῃ κωλύματα εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ποθομένου· ὁ δὲ φρονῶν ὅτι, ἐπειδὴ εἴμεθα τριάκοντα καὶ ὄχι εἰς, δὲν πρέπει διὰ τοῦτο νὰ ἐπιμελώμεθα τῆς ἀρχῆς ἡμῶν ὡς τυραννίδος, εἶναι εὐθήτης». Καὶ ἐξηκολούθησε λοιπὸν ἡ σφαγὴ καὶ ἡ δήμευσις. Τότε ὁ Θηραμένης ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον φοβούμενος τὴν αὐξουσαν ἀγανάκτησιν τοῦ κοινοῦ προέτεινε νὰ κληθῶσι μέτοχοι τῆς ἀρχῆς πάντες οἱ ἔξ ἰδίων δυνάμενοι νὰ ὑπηρετήσωσι στρατιωτικῶς τὴν πολιτείαν· ὁ δὲ Κριτίας τοῦτο μὲν δὲν ἐδέχθη, συνήνεσε δὲ ἀπλῶς

(1) Ὁ Εὐκράτης Νικήρατος, ὁ Νικήρατος Νικίου, καὶ ὁ τῷ 411 στρατηγὸς ἐκλεγείς Στρομβιχίδης, οἵτινες δὲν ἦσαν ὀλιγαρχικοὶ ἀλλ' ἀριστοκρατικοὶ ἢ μετριοπαθεῖς δημοκρατικοὶ μετὰ πολλῶν ὁμοφρόνων αὐτῶν εἶχον ἀποτελέσει μετὰ τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς συμφορὰν, διαρκούσης τῆς πολιορκίας τῶν Ἀθηνῶν, μερίδα ἀντιρῶσαν ἐναντίον τῆς παραδόσεως τῆς πόλεως καὶ τῆς παραδοχῆς τῶν ὑπὸ τῆς Σπάρτης προτεινομένων χαλεπῶν ὄρων, ἀντιδρῶσαν δὲ οὕτω καὶ ἐναντίον τῆς περὶ τὸν Θηραμένην καὶ τοὺς τότε ὁμόφρονας τούτου ὀλιγαρχικῆς μερίδος τῆς προθύμου νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὰ κελεύσματα τῆς Σπάρτης, ἵνα ἄρξῃ διὰ ταύτης.